

ครั้งหนึ่งสื่อต่างประเทศ
ทูลถามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
ในทศวรรษ 60 ซึ่งตอนนั้น

บ้านเมืองของเรากำลังถูกเป็นไฟจากภัย
คอมมิวนิสต์ว่า “ทรงต่อสู้กับคอมมิวนิสต์
อย่างไร” ทรงตอบอย่างแยบยลว่า “ข้าพเจ้า
ต่อสู้กับความยากจน” ในช่วงเวลาหลังจากนั้น
มีชายผู้หนึ่งในโลกตะวันตกได้กระทำคล้ายกัน
กับพระองค์โดยใช้วิชาการ และเมื่อต้นปีนี้เอง
เขาก็จากโลกนี้ไป

Sir Anthony Atkinson นักเศรษฐศาสตร์
ของอังกฤษผู้ยิ่งใหญ่ซึ่งผู้คนรอคอยการ
รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ของเขา
มายาวนาน สิ้นชีวิตเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2017
ในวัย 72 ปี ด้วยโรคมะเร็ง ถึงเขาว่า กำลัง
จะตายก็ไม่ลดงานลงหรือรู้สึกละอาย แต่กลับ
เร่งงานขึ้นสำคัญคือการเป็นประธานคณะทำงาน
ศึกษาความยากจนในระดับโลกของธนาคารโลก
และเขียนหนังสือชื่อ “Inequality : What
can be done?” ในเวลาเพียง 3 เดือน
ตลอดชีวิตเขาผลิตหนังสือเฉลี่ยปีละ 1 เล่ม
รวม 40 เล่ม

เพื่อนๆ และลูกศิษย์ของ Professor
Atkinson กล่าวถึงเขาว่าเป็น “one of
the all time greats” โดยมีชื่อเสียง
ประกอบในความเป็นสุภาพบุรุษ มีความ
รักมนุษย์โดยเฉพาะคนยากจนทั่วโลก
มีความสัตย์ซื่อต่อหลักการ หลักคิดที่
สำคัญของเขาในการเป็นนักเศรษฐศาสตร์
ก็คือ “เศรษฐศาสตร์เป็นไปเพื่อทำให้
ชีวิตของประชาชนดีขึ้น”

ประสบการณ์สำคัญยิ่งในชีวิตที่ทำให้
เขาเกิดอุดมการณ์ต่อสู้ความยากจน
ของมนุษยชาติก็คือการเป็นอาสาสมัคร
ผู้ช่วยพยาบาลเป็นเวลา 6 เดือนในโรงพยาบาล

‘ความเหลื่อมล้ำ’ กับชีวิตที่มีความหมาย

ที่ตั้งอยู่ในเขตยากจนของเมือง Hamburg
ในสหพันธ์รัฐเยอรมนี เขาต่อสู้กับความ
ยากจนด้วยวิชาการตลอดชีวิตอย่างไม่เคย
ท้อใจและด้วยความสำนึกถึงความเป็นธรรม
ในสังคม

Sir Anthony เรียนจบจาก Cambridge
ในปี 1966 เป็นอาจารย์หลายแห่งทั้ง
Cambridge/University College
London/The London School of
Economics (LSE)/The University of
Essex และ Oxford และเป็นบรรณาธิการ
วารสารวิชาการ The Journal of Public
Economics

งานวิชาการเกือบทั้งหมดของเขา
เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระจายรายได้ ความไม่
เท่าเทียมกันของความมั่งคั่งและรายได้
และความยากจนที่มีอยู่ทุกหนแห่งในโลก
เขาต่อสู้อย่างหนักในทศวรรษ 80 และ 90
เมื่อเกิดทางโน้มของความไม่เท่าเทียมกัน
ในโลกมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ หลักฐาน
ที่สนับสนุนก็คือค่าถ่วงน้ำหนักในงานสัมมนา
ประจำปีของ World Economic Forum
2017 เมื่อเร็วๆ นี้ว่า ในปัจจุบันทรัพย์สิน
ของเศรษฐีรวยสุดในโลก 8 คนรวมกัน
มีมูลค่าเท่ากับทรัพย์สินของคนจนที่สุด
ครึ่งโลกหรือ 3,500 ล้านคนรวมกัน

Professor Anthony เชื่อว่าข้อมูล
ที่ถูกต้องแม่นยำเป็นหัวใจสำคัญ
ของการแก้ไขปัญหาความยากจน เขาไม่
ไว้วางใจตลาดที่ทำงานในลักษณะที่
ทำให้คนรวยๆ ยิ่งขึ้น และคนจนๆ ลง
เขาเชื่อมั่นว่าบทบาทของภาครัฐที่เข้มแข็ง
คือคำตอบ

ผลงานที่สำคัญของเขาก็คือการเป็น
ผู้ริเริ่มปลูกเร้าคนทั่วโลกโดยเฉพาะลูกศิษย์
ของเขาให้สนใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน
เขาส่ง World Wealth and Income
Database และการแผ่รังความไม่เท่าเทียมกัน
ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ดัชนี Atkinson
ของเขาซึ่งเป็นตัววัดความไม่เท่าเทียมกัน
และต่อมาพัฒนาขึ้นมาจนเป็นที่รู้จัก
และใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ

Professor Anthony ศึกษาข้อมูล
ของความไม่เท่าเทียมกันย้อนหลังไปใน
ประวัติศาสตร์โลกอย่างกว้างขวาง ตลอดจน
วิเคราะห์สถานการณ์และสาเหตุเพื่อสร้าง
ความเข้าใจของปัญหาและที่สำคัญยิ่งก็คือ
การมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

“Lectures on Public Economics”
เป็นผลงานสำคัญของเขาในปี 1980 โดยเขียน
ร่วมกับ นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล
ชื่อถ้องโลก Joseph. E. Stiglitz ผู้ซึ่งมี
แนวคิดคล้ายคลึงกัน กล่าวคือความยากจน
และความเหลื่อมล้ำสามารถแก้ไขได้โดยใช้
นโยบายภาครัฐที่ปราศจากการครอบงำจาก
คนรวย ซึ่งมักใช้อำนาจในการรักษาสถานะ
ของตนเองเสมอ

ข้อเสนอแนะที่ก้าวหน้าและสุดโต่ง
แต่กระตุ้นความคิดในโลกมากก็คือแนวคิด
ที่เรียกว่า Basic Income กล่าวคือสังคม
ควรสร้างความมั่นคงทางสังคมให้แก่ทุกคน
โดยให้เงินแก่ประชาชนทุกคนเมื่อมีอายุ
ครบ 18 ปีโดยภาครัฐหรือองค์กรสาธารณะ
ที่มีกำไรเป็นผู้จ่ายโดยเพิ่มให้เหนือรายได้
ประจำ ทั้งนี้เพื่อลดความยากจน ระบบนี้

โปร่งใสและง่ายในการดำเนินงาน ถูกกว่า และมีประสิทธิภาพกว่าระบบสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่หลากหลายและซับซ้อน จนในที่สุดไม่รู้ว่าเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ความคิดนี้มีรากมาจากแนวคิดในศตวรรษที่ 18

แนวคิดหลักของ Sir Anthony ก็คือการเก็บภาษีจากคนรวยอย่างหนักเพื่อมาช่วยคนยากจน ทั้งนี้เนื่องจากความรวยเหล่านี้นั้นก็มาจากการเอาเปรียบคนยากจน ดังนั้นการเอากลับคืนมาจึงเป็นความชอบธรรม และช่วยแก้ไขความยากจนและความเหลื่อมล้ำไปในเวลาเดียวกัน

ในสิ่งพิมพ์ชิ้นสุดท้ายของเขา “Monitoring Global Poverty (2016)” ซึ่งเป็นรายงานที่เขาเป็นประธานการศึกษาของธนาคารโลกได้ทั้งคำถามที่ชัดเจนและแหลมคมเกี่ยวกับความยากจนของโลก อีกทั้งเป็นการวิเคราะห์ที่เข้มข้นโดยใช้ข้อมูลอย่างระมัดระวังจนเป็นที่กล่าวขวัญว่าเป็นรายงานที่ดีที่สุดชิ้นหนึ่ง

Sir Anthony อุทิศทั้งชีวิตให้แก่การล้มตาอำปากของคนธรรมดาทั่วโลกที่ยากจน และเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำซึ่งหากทิ้งไว้โดยไม่แก้ไขอย่างจริงจังแล้วอาจนำไปสู่ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ยากจะเยียวยาในอนาคต อีกบทบาทที่สำคัญของเขาในฐานะผู้ริเริ่มการศึกษาวิจัยแนวนั้นก็คือเป็นแรงบันดาลใจให้นักวิชาการได้ศึกษาวิจัยและติดตามอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน ตลอดจนให้แนวทางในการกำหนดนโยบายที่มีการพิจารณาวิเคราะห์อย่างรอบด้านเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและเกิดผลอย่างแท้จริง

การจากไปของ Sir Anthony Atkinson เป็นเรื่องธรรมดาของวงจรชีวิตที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

แต่สิ่งที่ไม่ธรรมดาก็คือการเป็นตัวอย่างของชีวิตที่มีความหมาย โดยทิ้งมรดกในเรื่องสำคัญที่สุดของมนุษยชาติไว้ให้คนรุ่นหลังได้ขบคิดและสืบสานต่อไป